

ISTORIC

I. Primele semne ale emigrației românești pe continentul nord-american

Prezența românească pe continentul nord-american a început să se facă simțită spre sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea. Istoria românilor-americani a început în jurul anului 1895 prin valul de emigrări masive în special din Transilvania, Bucovina și Banat – teritorii românești ce se aflau atunci sub stăpânire austro-ungară. Principala caracteristică a acestei prime generații de emigranți numită „mia și drumul” (1895 – 1924) a fost una economică (acești oameni plănuiau să stea un timp limitat în „Lumea Nouă”, cât să-și strângă o mie de dolari precum și costul călătoriei, după care să se întoarcă acasă). Următoarea etapă în evoluția elementului românesc din America este cea a „devenirii întru români-americani” (1924 – 1948). În această perioadă, cei care au rămas în America precum și cei care s-au întors în țară, dar au revenit după scurt timp, s-au adaptat și integrat în structurile și societatea nord-americană, ideea reîntoarcerii definitive în patria mamă fiind abandonată sau păstrată cel mult ca un vis îndepărtat. A treia etapă în istoria românilor-americani – perioada exilului anti-comunist (1949 – 1989) se diferențiază fundamental de cele precedente, principala cauză fiind cea politică. Acest nou val de emigranți au contribuit decisiv la afirmarea identității ireversibile a comunității românilor-americani față de „vechea țară”. După căderea comunismului în decembrie 1989 începe așa numita perioadă „cantitativă” (din 1990 până în prezent) care se aseamănă foarte mult cu perioada de pionierat a emigrației românești în Nord-America, principala caracteristică a acestui nou val fiind latura economică.

II. Viața bisericească a românilor ortodocși la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea

2.1 Începuturile vieții bisericești a românilor emigrați în Canada și SUA

Chiar dacă cauzele și caracteristicile emigrației românești pe continentul Nord-American rămân aceleași, destinul românilor plecați spre Canada se desparte de destinul românilor plecați spre Statele Unite, generând o serie de deosebiri esențiale care marchează hotărâtor specificul celor două comunități românești. Astfel, dacă românii emigrați în țara Statuii Libertății s-au îndreptat, cu precădere, către marile centre industriale, Chicago, Detroit, New York, românii ajunși în Canada au fost îndrumați în general către zonele aproape nelocuite ce urmau să devină mari regiuni agricole: Saskatchewan, Alberta, Manitoba. Ca pionieri ai emigrației, românii au contribuit la popularea și civilizarea regiunilor centrale ale Canadei, au defrișat și desțelenit pământuri care apoi au devenit proprietatea lor. Modul de viață din întinsa preerie și lipsa oricărei biserici (în orașe emigranții puteau să frecventeze bisericile altor confesiuni) explică de ce înființarea parohiilor a avut loc mai repede în Canada decât în Statele Unite și a precedat înființarea societăților cultural-filantropice. În Statele Unite, românii stabiliți cu precădere în marile centre industriale au înființat la început societăți culturale și de ajutor. Astfel, în noiembrie 1902 românii din Cleveland (Ohio) au fondat „Societatea Culturală și de Ajutor Carpatina” (prima societate a românilor din Statele Unite), iar în august 1904 „Clubul Român”. Atât însă în Canada, cât și în Statele Unite organizarea vieții bisericești s-a desfășurat în condiții istorice distincte și concrete care au imprimat acestor parohii un caracter deosebit. Aceste parohii au fost fondate de către laici care s-au unit, au construit biserici și au chemat clerici din „Lumea Veche”. Clerul a venit din două Mitropolii: a Ardealului (cu sediul la Sibiu) și a Moldovei (cu sediul la Iași). Prima a influențat comunitățile românești din Statele Unite, iar a doua pe cele din Canada.

2.2 Primele parohii înființate în Canada și SUA

Demersurile pentru construirea primei biserici românești de pe continentul american au fost începute în 1901 prin cumpărarea unui lot de 40 de acri în Boian – Alberta (100 km N-E de Edmonton) de către emigranții români originari din Boianul Bucovinei. Biserica a fost ridicată în

următorii ani și sfințită în 1905. În anul 1902 a fost înființată Parohia Ortodoxă Română din Regina, Saskatchewan având hramul "Sfântul Nicolae". La 27 martie 1903 sosește la această parohie arhimandritul Evghenie Ungureanu, cu binecuvântarea Mitropolitului Moldovei. Acestuia îi urmează din 1910 protosinghelul Ghenadie Gheorghiu, iar din 1913 protosinghelul Silvestru Ionescu. În același mod s-au înființat rând pe rând și alte parohii românești în Canada (8 parohii până în 1910-1911), parohii ce au funcționat sub omoforul canonic al Mitropoliei Moldovei.

La 15 august 1904, românii din Cleveland (Ohio) au hotărât să întemeieze prima Parohie Ortodoxă Română din Statele Unite, cu hramul "Sfânta Maria", iar în decembrie 1905 sosește în Statele Unite preotul Moise Balea, primul preot paroh din Cleveland (Ohio) și din Statele Unite. Părintele Moise Balea este cel care a înființat în 1906 în South Sharon (Pennsylvania) parohia "Sfânta Cruce" (a doua parohie din Statele Unite), în Youngstown (Ohio) parohia "Sfântul Petru", apoi parohia din Indianapolis și, în 11 martie 1906, parohia "Sfântul Gheorghe" din Indiana Harbor (Indiana). Alături de preotul Moise Balea în misiunea de pionierat se alătură, în noiembrie 1906, preotul Trandafir Scorobeț, în iunie 1907 preotul Ioan Tatu (care înființează în 1907 parohia Sfânta Vineri din Newark – Ohio) și în 13 iunie 1908 preotul Simeon Mihălțian, toți fiind cu binecuvântarea și sub ascultarea Mitropolitului Ardealului.

2.3 Înființarea primului Protopopiat ortodox român din America

În 1912, revine în America, trimis de Mitropolia Ardealului, preotul Ioan Podea, cu misiunea de "a organiza parohiile din America într-un protopopiat", protopopiat care este înregistrat la 29 iulie 1913 la tribunalul din Youngstown (Ohio) în conformitate cu legile statului Ohio. Acest protopopiat avea în componența sa 16 parohii (parohiile din Canada nu făceau parte din cauza distanțelor foarte mari și pentru faptul că se aflau sub jurisdicția canonică a Mitropoliei Moldovei). Părintele Ioan Podea devine astfel primul protopop român din America.

2.4 Situația bisericească din America de Nord până la 1929

Urmare a "alegerii impuse" ca mitropolit al Sibiului a lui Vasile Mangra, un prelat "promaghiar", românii din Statele Unite, în frunte cu protopopul Ioan Podea, s-au întrunit la Youngstown (Ohio) în 22-24 februarie 1918 și au decis să rupă toate legăturile cu mitropolitul "maghiarizat" de la Sibiu și să întemeieze "Episcopia Ortodoxă Română din Statele Unite ale Americii de Nord". Ei au scris Mitropolitului de la București al Ungro-Valahiei un "Hrisov de închinare și supunere" cerând să fie uniți și acceptați sub omoforul acestuia, anticipând parcă unirea Principatelor Române. Imediat după primul război mondial, Vasile Mangra a fost înlocuit cu Nicolae Bălan și, în consecință, Mitropolia de la București a decis să nu se amestece în treburile românilor-americani și nici în sfera de influență care tradițional aparținuse Mitropoliei Ardealului. Înmulțindu-se parohiile și simțindu-se lipsa unui arhieru al lor, precum și urmând exemplul altor grupuri etnice, românii din America s-au decis să aibă propria lor Episcopie. Astfel, în aprilie 1923 la Cleveland (Ohio) are loc Congresul bisericesc mixt (clerici și mireni) în care reprezentanții parohiilor au înaintat un memorandum Sfântului Sinod cerând, încă o dată, înființarea unei Episcopii a Românilor Ortodocși din America. Totuși autoritățile bisericești din România nu s-au grăbit să înființeze o organizație diecezană pentru românii din America, considerând că aceasta nu ar fi neapărat necesară. Protopopului Ioan Podea îi succede în 1921 preotul Ioan Radu, iar, din noiembrie 1923 până în iulie 1927, preotul Victor Mureșan. La 7 octombrie 1924, preoții români care fuseseră hirotoniți în America de episcopi ruși au ținut o conferință la Pittsburgh (Pennsylvania) unde au accentuat din nou necesitatea înființării unei "Episcopii Ortodoxe Române în Statele Unite". Până la împlinirea acestui proiect, au hotărât să se afilieze jurisdicțional omoforului Episcopului rus de New York, pe atunci Adam Filipowski. Această hotărâre nu a avut rezultatul așteptat deoarece nu toți au agreeat ca românii să fie sub ascultarea unui episcop de alt neam.

III. Înființarea Episcopiei Ortodoxe Române din America

3.1 Înființarea și recunoașterea Episcopiei

La 29 mai 1928, Sfântul Sinod hotărăște să-l trimită în America pe Pr. Trandafir Scorobeț, consilier la Mitropolia din Sibiu. Ajuns în America și ca delegat al Mitropolitului Nicolae al Ardealului, Pr. Scorobeț se izbește aici de problema dezbinării românilor pe mai multe planuri. Pe de o parte preoții erau împărțiți în două tabere, cei veniți misionari din țară și cei hirotoniți, fără studii, în America de episcopi ruși. Pe de altă parte, parohiile din Canada se aflau sub ascultarea Mitropoliei Moldovei, iar unele sub jurisdicție rusă și păstrând stilul vechi. Părintele Trandafir Scorobeț pornește să viziteze parohiile pentru a cunoaște așezarea și problemele lor. Rezultatul acestor vizite este cuprins într-un raport în care recomandă: o reorganizare fundamentală a comunităților religioase; primenirea clerului misionar și revocarea preoților necorespunzători; un episcop misionar plătit pe timp de 10 ani de către Statul român. Pe data de 30 ianuarie 1929, Părintele Scorobeț convoacă o Conferință preotească la Cleveland. Se discută probleme pastorale legate de misiunea în America, dar și probleme organizatorice. Preoțimea declară că recunoaște autoritatea canonică a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Tot acum se constituie o Asociație a preoților ortodocși români din America stabilindu-se șase cercuri religioase (protopopiate) ale preoților. S-a hotărât că problema organizării parohiilor este de competența unui Congres al tuturor parohiilor.

Congresul mult așteptat are loc în zilele de **25-28 aprilie 1929**, la Detroit, la parohia Sf. Gheorghe păstorită de Părintele Octavian Mureșan. Acest Congres s-a desfășurat în trei ședințe, unde alături de preotul Trandafir Scorobeț, ca președinte, au mai fost numiți preotul Octavian Mureșan, ca notar general, iar preoții Andrei Moldovanu, Glicherie Moraru și Ioan Truția ca notari de ședințe. Dintre mireni ca notari au fost: Nicolae Tecușan, Ilarion Morar, Ioan Ciolac și Gheorghe Ivașcu. La acest Congres se stabilesc și punctele de bază pentru noul Statut de organizare și se adoptă următoarea hotărâre: ”Noi reprezentanții parohiilor Ortodoxe Române din America și Canada, după 25 de ani de viață românească în această țară, în care timp bisericile și credincioșii noștri au avut mari suferințe și lipsuri, hotărâm ca Biserica Ortodoxă Română din Statele Unite și Canada să se constituie în **Episcopie Autonomă Misionară sub jurisdicția Sfântului Sinod al României**, iar Episcopul nostru să fie membru de drept al Sfântului Sinod al României”. La data de 21 noiembrie 1929, Congresul Național Bisericesc al Bisericii Ortodoxe Române de la București a aprobat hotărârea primului Congres al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada ținut la Detroit, Michigan. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat la 1 noiembrie 1930 înființarea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada, prin hotărârea Nr.10/120/1930. Patriarhul Miron Cristea alcătuiește un proiect de Lege în colaborare cu Guvernul României care va fi aprobat de către Sfântul Sinod de la București în aprilie 1934.

3.2 Organizarea Episcopiei fără un ierarh ales

Până la numirea unui episcop, Episcopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada va fi condusă de o Comisie provizorie, alcătuită din patru preoți și opt mireni: preoții Ioan Truția, președinte; Octavian Mureșan, secretar; Eli Pop și Daniil Maxim; și mireni: Daniil Radu, casier; Breaz și Nicolae Stan, controlori; Ilarion Morariu, Nicolae Tecușean, I. Barbu, Nicolae Muntean și Ilie Stioca ca și membrii. S-a stabilit ca în cazul în care episcopul întârzie o perioadă mai lungă de timp, această Comisie să se ocupe de bunul mers al Episcopiei Misionare până la următorul Congres Bisericesc.

3.3 Alegerea, hirotonirea și instalarea PS Policarp Morușca, primul episcop ortodox al românilor din America

La 26 ianuarie 1935 Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe Policarp Morușca, starețul Mănăstirii Hodoș-Bodrog, ca primul episcop al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada. A fost hirotonit la 24 martie 1935 în Paraclisul Patriarhal din București cu hramul Sf. Gheorghe, după cum el însuși mărturisea: ”Dumnezeu și Domnul nostru Iisus Hristos, milostivindu-Se spre mine, smeritul Său slujitor, m-a chemat din umbra Sfintei

Mănăstiri Hodoș-Bodrog, la înalta demnitate de Episcop Misionar. În Duminica de 24 martie 1935, în decursul Sfintei Liturghii, în istoricul Paraclis al Sfintei Patriarhii din București, am fost hirotonit întru Arhiereu prin punerea mâinilor I.P.S. Mitropolit Gurie al Basarabiei, cu împreună lucrare a P.S. Episcop Ghenadie al Buzăului și a Arhiepiscopului Veniamin, Vicarul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei, iar din mâna Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Miron, Prea Fericitul Patriarh al României, am primit toiagul de păstorire”.¹ La data de 4 iulie 1935 la Detroit, Michigan, Policarp Morușca a fost instalat, în Biserica Sf. Gheorghe, ca episcop al Episcopiei Misionare Ortodoxe din America și Canada. Va păstori românii de pe continentul nord-american între anii 1935-1939.

IV. Prea Sfințitul Episcop Policarp Morușca

4.1 Repere biografice

Episcopul Policarp Morușca s-a născut din familie preoțească, Ioan și Ana, la 20 martie 1883, în Comuna Cristești-Dealul Geoagiului, jud. Alba, primind din botez numele de Pompei. A copilărit în localitatea Craiva, județul Alba, unde tatăl său a slujit ca preot. Școala primară a urmat-o în Ighiu, continuă la Alba Iulia până în clasa a III-a de liceu, iar apoi se mută la Blaj. În anul 1902 este absolvent de bacalaureat al Liceului din localitatea Blaj. Între anii 1902-1905 se înscrie ca student la Institutul Teologic Andreian din Sibiu. Examenul de calificare preoțească îl obține cu calificativul foarte bine în perioada 17-18 iunie 1905. Activează ca învățător la Școlile confesionale din Sebeș, jud. Alba, între 1905 și 1906, la Luduș, jud. Sibiu, în perioada 1906-1907 și Pâclișa (azi jud. Alba) între 1907 și 1908. La data de 19 iunie 1908 este hirotonit preot de către Mitropolitul Ioan Mețianu, pentru parohia Șeica Mare (azi jud. Sibiu). În perioada 1 martie 1919 - 1 septembrie 1920 activează ca referent epitropesc în Consistoriul Eparhiei Clujului, dar și ca angajat la Consiliul Dirigent, Resortul Cultelor și Instrucțiunii. La cererea Mitropolitului Nicolae Bălan devine spiritual la Institutul Teologic din Sibiu, în intervalul 1 octombrie 1920 - 31 august 1921, predând și cursuri de drept canonic bisericesc, liturgică și practică pastorală. La 1 septembrie 1921 este numit director al Oficiului Statistic Mitropolitan; în același timp activează și ca spiritual al Penitenciarului Tribunalului din Sibiu. Tot acum, îi este încredințată funcția de Secretar General al Asociației Clerului Andrei Șaguna, dar și de secretar al Societății Ortodoxe al Femeilor Române. Între anii 1922 și 1924 devine redactor al publicației Revista Teologică, dar ajută și la editarea altor ziare și reviste. În ianuarie 1923 i se conferă dreptul de a purta brâul roșu și este distins cu medalia Răsplata Muncii pentru Biserică. În toamna anului 1925 participă la pelerinajul organizat de Mitropolitul Nicolae Bălan la Locurile Sfinte de la Ierusalim; este distins cu titlul de Comandor al Ordinului Sfântului Mormânt. Nu după mult timp intră în monahism la Mănăstirea Hodoș Bodrog și primește numele de Policarp. În intervalul 1925-1935 slujește ca stareț al Mănăstirii Hodoș-Bodrog din județul Arad. La data de 26 ianuarie 1935 Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române îl alege ca cel dintâi episcop pentru românii din SUA și Canada. La 27 iunie 1935 ajunge la New York – Ellis Island cu vaporul Europa și este înscăunat la data de 4 iulie 1935 la Detroit, Michigan. Între anii 1935 și 1939 activează ca episcop în Statele Unite ale Americii și Canada, editează revista Solia, pune bazele Centrului Eparhial Vatra Românească și reușește să viziteze cea mai mare parte a parohiilor românești ortodoxe de pe continentul american. În perioada 17 iulie - 7 noiembrie 1937 efectuează o vizită în România. Spre sfârșitul lunii iulie a anului 1939, revine în România și nu se mai poate reîntoarce în America. Între anii 1941 și 1944 este numit locțiitor de episcop al Episcopiei Cetății Albe-Ismail de către Patriarhul Nicodim Munteanu; în intervalul 1944-1945 devine director al Internatului Institutului Teologic din București. În perioada anilor 1945-1946 este numit locțiitor de episcop pentru Episcopia Maramureșului. În anul 1948 este pensionat și apoi obligat să locuiască în Craiva, județul Alba. Între anii 1955-1958 devine stareț al Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul din Alba Iulia. La data de 26 octombrie 1958, Episcopul Policarp Morușca a trecut la cele veșnice.

4.2 Realizările pastoral - administrative în America (1935-1939)

Episcopul Policarp Morușca a venit în Statele Unite ale Americii însoțit de către Arhimandritul Ioachim Popescu și Ierodiaconul Petru Prohntichi fiind instalat cu mare fast în Biserica Sf. Gheorghe din Detroit, Michigan în data de 4 iulie 1935. Sub președinția Episcopului Policarp Morușca a fost votat, în cadrul Congresului Bisericesc al Episcopiei nou înființate, Statutul de funcționare pentru organizarea Bisericii Române din America. Acest Statut fusese aprobat de către Consiliul Central Bisericesc din București la data de 6 mai 1936. În timpul arhieriei sale a fost achiziționată o fermă cu o suprafață de 200 de acri (aproximativ 81 de hectare) la Grass Lake, Michigan care a primit denumirea de Vatra Românească. Aici dorea să statornicească o mănăstire ortodoxă românească, reședința episcopului, casă de primire pentru bătrâni, tabără pentru copii și tineri. Episcopul Policarp Morușca a reușit să întreprindă vizite pastorale în majoritatea parohiilor ortodoxe românești din SUA și Canada, după cum el însuși avea să mărturisească despre acest fapt: ”Un an întreg, aproape neîntrerupt, am fost în călătorii misionare, pe drumuri lungi și obositoare, pe arșiță de vară și ger. Am dormit unde m-au culcat, am mâncat ce mi s-a dat și am primit de bun totul în drum, socotindu-mă permanent în front, unde nu poate fi vorba de confort. Am fost bineprimit pretutindeni și am avut mângâierea să pot spune că i-am cunoscut pe românii din America la vetrele lor, față către față. Așa mi-am câștigat experiența și orientarea necesară pentru organizarea solidă a Episcopiei misionare din America... În patru ani, cât am petrecut în America, cred că n-am stat niciodată acasă, la reședință, mai mult de două duminici, una după alta, dacă n-am fost reținut de boală”².

Episcopul Policarp a arătat grijă pentru catehizarea credincioșilor, dar și pentru organizarea parohiilor și a Episcopiei. În America a întâlnit Episcopul Policarp creștini de alte confesiuni și a înțeles că numai împreună, respectându-ne propria învățătură de credință, putem lucra pentru binele comunităților și pentru împlinirea misiunii noastre. Și tot în America a înțeles PS Policarp dimensiunile misiunii sale de „ambasador al ortodoxiei românești peste țări și mări”³, așa cum s-a considerat din momentul primirii tainei hirotoniei.

Episcopul Policarp a reușit deasemenea să întemeieze două asociații auxiliare care au funcționat în cadrul Episcopiei Misionare, una din care făceau parte tinerii ortodocși români, iar cealaltă formată din femeile creștin ortodoxe. La plecarea în România în anul 1939, Episcopia Misionară din America și Canada avea sub jurisdicție 6 protopopiate, 44 de parohii, 62 de misiuni cu 43 de locașuri de cult în care slujeau 34 de preoți.

4.3 Întoarcerea în țară: perioada 1939-1947

În vara anului 1939 Episcopul Policarp Morușca revine în România de unde nu se va mai întoarce niciodată în America. Cu toate că era departe de păstoriții săi, el s-a interesat tot timpul, prin mijloacele specifice vremii, de situația Episcopiei Misionare din Statele Unite ale Americii și Canada. Patriarhul Nicodim Munteanu al României îl numește în vara anului 1940 director al Internatului Teologic Radu Vodă din București. La numai un an, în 1941, după pensionarea episcopului de la Cetatea Albă–Ismail, Dionisie Erhan, Patriarhul Nicodim îl trimite ca locțiitor de episcop pentru această eparhie, unde va păstori până în 1944. Misiunea de aici nu a fost lipsită de încercări, ținând cont și de împrejurările internaționale ale momentului, cel de-al doilea război mondial, însă s-a dovedit un bun organizator al activităților administrativ bisericești. După întoarcerea din Cetatea Albă, timp de un an (1944-1945), își reia funcția de director al Internatului Teologic Radu Vodă din București. În anul 1945 Patriarhul Nicodim îl numește ca locțiitor de episcop pentru Episcopia Maramureșului, unde de asemenea a întâmpinat multe greutăți datorită și situației financiare grea în care se găsea această episcopie. În 1946 se retrage de la conducerea acestei eparhii.

4.4 Ultima parte a vieții sale (1947-1958)

A nădăjduit până în ultima clipă să revină în Episcopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada spre a-și relua activitatea de păstor, așa cum fusese numit de către Sfântul Sinod

al Bisericii Ortodoxe Române în anul 1935. Datorită frământărilor politice din România intervenite după încheierea celui de-al doilea război mondial și instaurarea regimului comunist, Episcopul Policarp Morușca, alături de alți arhieri ai acelei perioade, este forțat să se pensioneze și este pus în retragere în anul 1948. I se impune domiciliul forțat și locuiește la Catedrala Reîntregirea Neamului din Alba Iulia. În perioada anilor 1955-1958 este stareț al Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul din Alba Iulia. La 26 octombrie 1958, în ziua de prăznuire a Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Episcopul Policarp Morușca trece la Domnul. A fost înmormântat în cimitirul Mănăstirii Sf. Ioan Botezătorul din Alba Iulia. Episcopul Policarp Morușca este și autorul a câtorva lucrări alături de alte articole publicate în revistele vremii, dintre care amintim: ”Petru Maior și Unirea”, ”Feminism și feminitate în lumina Evangheliei”, ”Mănăstirea Bodrog”, ”Ținuta creștinului în Biserică”, ”Căsnicia creștină”, ”Biserica Ortodoxă în viața neamului românesc”, etc.

V. Situația Episcopiei între 1939-1950

În iulie 1939 PS Policarp a dorit să se întoarcă în România pentru a-și vizita familia și a participa la lucrările Sf. Sinod. Înainte de plecare a avut loc Congresul Episcopiei care a ales un nou Consiliu Eparhial prezidat de Pr. Simion Mihălțian din East Chicago, Indiana și avându-l ca și secretar pe Pr. Andrei Moldovanu din Gary, Indiana. La începutul lunii august 1939, PS Policarp ajunge în România, pentru ca numai câteva săptămâni, datorită izbucnirii celui de-al II-lea război mondial, să se vadă în imposibilitatea de a se întoarce în America. Acestui motiv obiectiv trebuie adăugate reclamațiile împotriva episcopului trimise Patriarhiei Române și conducerii României din interiorul și din afara comunității ortodoxe românești din SUA referitoare la misiunea episcopului în cei 4 ani. Războiul, iar mai apoi instalarea regimului comunist în România au făcut ca PS Policarp să nu mai revină niciodată în America. Cererile repetate ale Consiliului Episcopesc, ca și numeroasele intervenții ale Sfântului Sinod s-au lovit de același refuz din partea autorităților din România, mai întâi regaliste, apoi comuniste. În lipsa episcopului, preoții s-au divizat în două tabere pentru conducerea Episcopiei. Pr. Simion Mihălțian, în calitate de președinte al Consiliului Episcopesc, era cel care, formal, conducea Episcopia. Perioada ce a urmat a fost una dificilă, marcată de frământări și conflicte în urma cărora, Episcopia, ca instituție, a decăzut. Deja la Congresul Episcopiei din 1-2 septembrie 1940, Pr. Ioan Truția a ridicat problema absenței episcopului. Aceasta era urmarea unei corespondențe purtate cu reprezentanții României la Washington prin care se autopropunea conducător al Episcopiei.⁴ Experiența sa pastorală în America, precum și situația delicată a Episcopiei lipsită de conducător îl recomandau, după părerea lui, pentru această soluție. Ambasadorul României în SUA, Radu Irimescu, a înaintat un memoriu Patriarhului Nicodim prin care cerea numirea Pr. Truția la conducerea Episcopiei, reluând motivele invocate de acesta.⁵ Patriarhul a răspuns că la ședința din toamna lui 1940, Sf. Sinod va discuta problema. Astfel că la Congresul din septembrie 1940 nu se cunoștea nici o poziție a Sf. Sinod referitoare la problema absenței episcopului sau privind eventuala lui înlocuire. Între timp situația Episcopiei se înrăutățea, preoții și credincioșii împărțindu-se între cele două grupări: cei ce conduceau Episcopia, în frunte cu Pr. Simion Mihălțian, și cei ce se opuneau acestora, în frunte cu Pr. Ioan Truția.

La Congresul din septembrie 1945, situația absenței PS Policarp a fost discutată din nou, hotărându-se să se ceară, în mod oficial, Patriarhului Nicodim să-l delege pe Episcopul Valerie Moglan să vină în America pentru a clarifica situația Episcopiei. Acesta era considerat persoana potrivită pentru această misiune deoarece cunoștea limba engleză și mentalitatea românilor-americieni.⁶ Această propunere nu s-a concretizat. Probabil pentru faptul că demersurile pentru întoarcerea PS Policarp au fost reluate. Dar și memoriile împotriva revenirii sale în America. Episcopul Policarp reia corespondența cu preoții din America, împărțiți între cele două grupări. Înțelege situația critică a Episcopiei și înaintează, în iulie 1946, un memoriu Patriarhului Nicodim prin care cere trimiterea neîntârziată a unui Episcop, el sau un altul care poate salva Episcopia.⁷ La 24

iulie 1946 se întrunește Consiliul Eparhial. Se hotărăște să fie informat Patriarhul Nicodim că, dacă în termen de trei luni nu se reușește trimiterea înapoi în America a PS Policarp, scaunul să fie declarat vacant și să revină Consiliului Eparhial sarcina de a recomanda Sf. Sinod desemnarea unui succesor. Patriarhul Nicodim hotărăște pe dată ca PS Policarp să se întoarcă în America. Vestea i-a mobilizat din nou pe opozanții Episcopului Policarp, astfel că Patriarhul Nicodim primește mai multe scrisori exprimând dezacordul privind reîntoarcerea episcopului și recomandarea pentru funcția de episcop în America a Arhimandritului Teofil Ionescu de la Paris. Pr. Glicherie Moraru susține aceeași soluție, dar dacă nu se poate împlini, se autopropune PF Nicodim ca și episcop pentru America.⁸ În ședința Sf. Sinod din 14 decembrie 1946, se hotărăște retrimiteria Episcopului Policarp în America. Din nou însă hotărârea nu s-a putut împlini din pricina autorităților din România.

La începutul anului 1947, la București se vorbea de trimiterea unui succesor în America în persoana Episcopului Antim Nica. Vestea a ajuns și în America, astfel că reacția Consiliului Eparhial nu a întârziat să apară. Se propunea numirea temporară, pe un an, a PS Teodor Scorobeț, fost misionar în America, cunosător al situației de aici. Misiunea sa se referea la refacerea unității Episcopiei și pregătirea alegerii unui nou Episcop titular. Răspunsul de la București, sosit prin intermediul Legației Române din Washington, a stârnit multe împotriviri. Se anunța numirea, de către Ministerul Cultelor, la propunerea Patriarhului Nicodim, a Episcopului Antim Nica ca și Episcop al românilor din America. La 21 februarie 1947, Consiliul Eparhial se întrunește pentru a discuta situația creată. Sunt invitați chiar și membrii vechi, aflați în opoziție cu conducerea Episcopiei, respectiv preoții Truția și Stănilă. Numirea Episcopului Antim este considerată o încercare a autorităților din România de a impune un episcop fără consultarea Consiliului și a credincioșilor și, ca atare, este respinsă în unanimitate. La Congresul special din 28 martie 1947 această decizie este confirmată de delegații parohiilor, împreună cu decizia de a se reveni la Statutele din 1932, care stipulau o largă autonomie a Episcopiei și menținerea unor legături canonice și spirituale cu Biserica din România. Informat de cele întâmplate, Patriarhul Nicodim trimite o scrisoare prin care amintește grija sa permanentă față de Episcopia din America. În mai 1947, Sf. Sinod trimite o listă de candidați propuși pentru scaunul episcopal din America, în concordanță cu dorința locală de consultare. Pe listă se aflau următoarele nume: PS Antim Nica, frații arhimandriți Vasile și Haralambie Vasilachi, Pr. Petre Șerpe, consilier patriarhal.⁹ Această listă, completată cu numele Arhimandritului Teofil Ionescu, atunci stareț la Vatra, a fost prezentată Congresului din iulie 1947. Dar nici acum nu s-a putut alege un alt Episcop, vechea dorință de a-l vedea înapoi pe PS Policarp fiind reiterată.

La Congresul din anul următor, 1948, s-a păstrat aceeași poziție de așteptare a întoarcerii Episcopului Policarp. Contactat de unii preoți ai Episcopiei, Mitropolitul Visarion Puiu intervine în cursul anului 1949 în treburile Episcopiei, ajungând până la numirea preotului Ștefan Opreanu ca vicar al său pentru America. Congresul din iulie 1950 dezaprobă acest amestec în treburile Episcopiei și reafirmă poziția de Episcop a lui Policarp. Se propune în același timp ca dată limită de așteptare a întoarcerii Episcopului următorul Congres, din iulie 1951. Acestea fără să se cunoască probabil retragerea Episcopului Policarp la pensie, declarată de autoritățile din România încă din 15 iulie 1948. Deși decizia fusese publicată în Monitorul Oficial.

O parte a preoților și credincioșilor Episcopiei au acționat în vederea rezolvării acestei prelungite situații de criză. Astfel, la 17 mai 1950, la Detroit, Congresul bisericesc, format însă numai dintr-o minoritate a reprezentanților comunităților românești, l-a ales pe protopopul văduv Andrei Moldovanu de la Akron, Ohio, ca episcop titular, adresându-se în acest sens, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Se cereau: “autonomia completă în problemele administrative, alegerea și hirotonia unui cetățean american ca și episcop, respectiv a Preotului Andrei Moldovanu.”¹⁰ În ședința Sf. Sinod din 12 iulie 1950, aceste cereri sunt aprobate și se decide hirotonia cât mai grabnică a Pr. Andrei Moldovanu.¹¹ Candidatul a fost chemat în România pentru a fi hirotonit. Evenimentul a avut

loc la 12 noiembrie 1950 în Catedrala Mitropolitană din Sibiu. La 19 noiembrie 1950 în Palatul Patriarhal a avut loc ceremonia de investire a noului Episcop Andrei de către Patriarhul Justinian. Hirotonia și instalarea sa ca Episcop al românilor din America nu a fost recunoscută și acceptată însă de multe parohii, ceea ce a adus la scindarea Episcopiei.

VI. Prea Sfințitul Episcop Andrei Moldovanu

Prea Sfințitul Episcop Andrei Moldovanu s-a născut la 15 iulie 1885 în Apoldul de Sus. După școala primară, liceu și bacalaureat, urmează Academia Teologică din Sibiu, se căsătorește cu tânăra Valeria, iar la 11 noiembrie 1911 este hirotonit preot în Catedrala Mitropolitană din Sibiu. Prima parohie încredințată a fost Hendorf, iar apoi comuna natală Apoldul de Sus. În timpul primului război mondial a fost capelan militar, participând pe front alături de ostașii români. În primăvara anului 1923, din încredințarea Înalț Prea Sfințitului Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, este trimis alături de alți 10 preoți, ca preot misionar în Statele Unite. Aici, părintelui Andrei ia fost încredințată mai întâi parohia din Gary, statul Indiana, iar apoi parohia Întâmpinarea Domnului din Akron, Ohio. A păstorit cu vrednicie vreme de 25 de ani, remarcându-se printre preoții de seamă de pe meleagurile americane, fiind ales secretarul Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America între anii 1939 și 1947, într-o perioadă umbră de dezbinare și neînțelegeri.

Ales la 17 mai 1950 la Detroit, este tuns în monahism la 5 noiembrie același an la mănăstirea Neamț, iar la 12 noiembrie este hirotonit întru episcop în Catedrala Mitropolitană din Sibiu de către Înalț Prea Sfințitul Nicolae, Mitropolitul Ardealului, Prea Sfințitul Andrei al Aradului, Prea Sfințitul Nicolae al Clujului și Prea Sfințiii Teoctist și Antim, Vicari Patriarhali.

La 19 noiembrie 1950, este instalat în scaun prin Gramată Patriarhală, înmânându-i-se cârja vlădicească de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustinian, iar la 21 noiembrie se reîntoarce pe tărâm american, ca al doilea Episcop al Episcopiei Misionare din America și Canada. Este primit cu mare bucurie la Windsor, Canada, în Catedrala Sf. Gheorghe, la ceremonie participând preoți și delegați ai parohiilor românești, o mare mulțime de credincioși.

În anii ce au urmat, disensiunile și dezbinarea generate de ambiții și interese personale, începute cu mult înainte în sânul comunității ortodoxe româno-americe s-au adâncit, culminând cu ruperea în două a acesteia, prin nerecunoașterea de către o parte a clerului și credincioșilor a Episcopului Andrei ca urmaș canonic al Prea Sfințitului Policarp. Au urmat ani grei, marcați de certuri și procese, în care Prea Sfințitul Andrei a încercat și a reușit în bună măsură, să întărească legătura canonică firească cu Biserica Mamă, a parohiilor și comunităților românești de pe continentul Nord American rămase devotate credinței strămoșești, să continue lucrarea pastoral – misionară începută de primul episcop român de pe aceste meleaguri, Prea Sfințitul Policarp Morușca. Astfel, a fost cumpărat un sediu nou pentru episcopie, în Detroit, Michigan, s-a continuat publicarea Calendarului Credința, au fost sfințite biserici noi, atât în America cât și în Canada, au fost dezvoltate și întărite legăturile canonice cu celelalte Biserici Ortodoxe de pe continent. În perioada 22 septembrie – 2 octombrie 1961, ca delegat al Sfântului Sinod al B.O.R. a participat la lucrările Conferinței Pan-Ortodoxe de la Rodos, alături de IPS Iustin Moiescu, Mitropolitul Modovei, conducătorul delegației, alți ierarhi și personalități ecleziastice.

PS Andrei a trecut la cele veșnice la 14 martie 1963 la Detroit, fiind înmormântat în secția ortodoxă română a cimitirului Woodlawn din oraș. A urmat o perioadă de interimat, în care Prea Sfințitul Teoctist Arăpașu a fost ales de Sfântul Sinod al B.O.R. să conducă, pentru o vreme, destinele Episcopiei Misionare Ortodoxe Române din America și Canada. La 23 aprilie 1966 Congresul special al Episcopiei desfășurat la Detroit l-a ales pe P. Cuv. Părinte Arhimandrit Victorin Ursache ca episcop, alegere aprobată de Sfântul Sinod la 7 iunie același an.

VII. Înalț Preasfințitul Arhiepiscop Victorin Ursache

7.1 Repere biografice (1912 – 1955)

Înalt Prea Sfințitul Victorin Ursache s-a născut la 12 iulie 1912 în comuna Mânăstioara – Siret, județul Rădăuți din părinții Dumitru și Natalia, fiind cel mai mare din cei 9 frați. Școala primară a urmat-o în satul natal (1919–1925), liceul la Siret (1925–1932), iar Facultatea de Teologie la Cernăuți unde a obținut și licența în 1936. Și-a continuat mai târziu studiile la Institutul Biblic și de Arheologie din Ierusalim. În 1936 funcționează ca profesor de religie la Liceul Ortodox din Cernăuți, iar în 1937 ca profesor și subdirector la Seminarul monahal de la Neamț. În anul 1937 a fost călugărit la mănăstirea Neamț cu numele de Victorin, apoi hirotonit ierodiacon și ieromonah, urmând ca succesiv în anii 1940 și 1942 să fie ridicat la rangul de protosinghel, respectiv arhimandrit. Începând cu 1940 funcționează ca stareț al mănăstirilor Neamț și Secu și director al Seminarului monahal. În toamna anului 1944 este chemat ca preot la biserica Bucur din București, iar în luna decembrie a aceluiași an i se încredințează misiunea de superior al Așezământului românesc de la Ierusalim. Datorită dificultăților privind formalitățile ajunge acolo doar în aprilie 1947.

7.2 Prezența în SUA (1956 – 1966)

Arhimandritul Victorin sosește în Statele Unite ale Americii în 1956 unde slujește în parohiile Episcopiei Misionare Române de atunci. Datorită pregătirii teologice deosebite și a mai multor limbi pe care le cunoștea sau vorbea, între care franceză, germană, engleză, greacă și arabă, este chemat să predea Teologie Dogmatică, Morală și Pastorală la Seminarul Teologic Sfântul Tihon din South Canaan, Pennsylvania. Activitatea sa de dascăl, misionar și pedagog va dura 10 ani.¹²

7.3 Alegerea, hirotonirea și instalarea Prea Sfințitului Victorin

În urma vacantării scaunului episcopal prin moartea episcopului Andrei Moldovanu în martie 1963, Congresul bisericesc se întrunește abia în 23 aprilie 1966 în Catedrala Sfânta Treime din Detroit, Michigan pentru a alege un nou succesor. Cei doi candidați propuși au fost arhimandritul Victorin Ursache și arhidiaconul Bartolomeu Anania. În urma declinării candidaturii de către arhidiaconul Bartolomeu, Congresul electoral alege în unanimitate în funcția de episcop pe arhimandritul Victorin urmând ca această alegere să fie confirmată de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. În ședința din 6 iunie 1966, Comisia canonică – juridică, constatând împlinirea condițiilor canonice și statutare, propune Sfântului Sinod aprobarea ridicării la treapta de arhieru a arhimandritului Victorin. Se decide tot atunci ca hirotonia întru arhieru să fie făcută de către Arhiepiscopul Iakovos, Primatul Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America de Nord și de Sud și de alți doi ierarhi aflați sub jurisdicția Patriarhiei Ierusalimului, Arhiepiscopul Epifanios al Filadelfiei și Arhiepiscopul Aristovoulos de Kyriacoupolis. Instalarea urma să fie făcută de către Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului, ca delegat al Sfântului Sinod. Hirotonirea întru arhieru a avut loc pe 7 august 1966 în Catedrala Sf. Gheorghe din Windsor, Ontario și s-a făcut de către cei trei ierarhi în conformitate cu decizia sinodală, avându-l ca delegat din partea Patriarhiei Române pe arhimandritul Nicolae Mladin, viitorul mitropolit. Investirea și întronizarea noului episcop au avut loc pe 21 august 1966 în Catedrala Sfânta Treime din Detroit, Michigan unde s-a dat citire Gramatei patriarhale și actului de investire în prezența IPS Mitropolit Nicolae Corneanu.

7.4 Ridicarea la rang de Arhiepiscopie a Episcopiei Misionare (1974)

În ședința din 11 iunie 1973 Sfântului Sinod hotărăște ca Preasfințitul Victorin să fie ridicat la rangul de Arhiepiscop. Un an mai târziu, la 12 decembrie 1974, Sfântul Sinod prin decizia Nr. 14079 hotărăște ridicarea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române la rangul de Arhiepiscopie, purtând titulatura de “Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America”. Se reconfirmă statutul de autonomie al acesteia.¹³

7.5 Realizările pastoral – administrative

Întreaga activitate pastorală a IPS Victorin a fost îndreptată în mod principal spre cele spirituale. În primul rând s-a remarcat prin viața exemplară de călugăr și atmosfera de sfințenie pe

care o întrupa. Personalitatea complexă a Arhiepiscopului lăsa să se întrevadă o simplitate de viață evidentă tuturor și un spirit misionar neobosit.¹⁴

Două au fost direcțiile în care s-a remarcat activitatea administrativă a IPS Victorin. Una a fost consolidarea interioară a Episcopiei prin ridicarea la rangul de Arhiepiscopie și întărirea autonomiei ei administrative. Cealaltă a fost grija deosebită pentru păstrarea legăturii privilegiate cu Biserica mamă. În ambele direcții, IPS Victorin s-a bazat pe ajutorul de nădejde al colaboratorilor săi, între care cei mai apropiați au fost Arhimandriții de atunci Bartolomeu Anania și Vasile Vasilachi. Primul a avut responsabilitatea publicațiilor Arhiepiscopiei, pe care le-a adus la nivelul publicațiilor moderne ale vremii. Tot el a fost mâna dreaptă a IPS Victorin în lucrarea de reorganizare a parohiilor. Arhim. Bartolomeu era și reprezentantul Arhiepiscopiei, alături de IPS Victorin, în comisiile de lucru ale Conferinței Episcopilor Ortodocși Canonici din America.

Situația Eparhiei, așa cum transpare din Almanahul Credința 2001, se prezintă astfel: USA – 16 parohii și 1 schit; Canada – 20 parohii; America de Sud – o parohie; preoți – 35; diaconi – 2; 2 asociații – Asociația Doamnelor (AROLA) și Asociația Tinerilor (ROYA).

7.6 Trecerea la Domnul (16 iulie 2001)

Datorită vârstei înaintate, ultimii ani de episcopat ai IPS Victorin au fost marcați de o crescândă criză administrativă și organizatorică. La 16 iulie 2001, Arhiepiscopul Victorin trece la Domnul la vârsta venerabilă de 89 de ani. A fost depus în Biserica Sfânta Treime din Troy, Michigan și înmormântat la Mănăstirea Putna. Funeraliile au avut loc duminică 22 iulie 2001 în curtea Mănăstirii Putna.

Iată rezumată în câteva cuvinte personalitatea Arhiepiscopului Victorin de către Arhimandritul Mitrofor Vasile Vasilachi, cel care i-a fost timp de trei decenii prieten și sfetnic apropiat: “Timp de trei decade, Arhiepiscopul Victorin este văzut prezent la reședința sa din Detroit și în fiecare duminică și în sărbători, la una din bisericile Eparhiei sale, fie în America sau în Canada, în lungul și în latul Continentului Americii de Nord, la distanțe de câteva sute ori mii de mile. Nu ia în socoteală distanțele, ci dragostea apropierei de credincioșii și preoții lui iubiți. Acest eveniment mare creștinesc face să fie văzut de toți credincioșii, bătrâni și tineri, bărbați și femei, toți vin să-l vadă pe ierarhul lor, să-i primească învățătura creștinească și să-i binecuvinteze ca un apostol așa cum spune Sfântul Ignatie Teoforul, *în prezența lui Hristos.*”¹⁵

7.7 Perioada de interimat

Încă din 1999 Congresul eparhial a încercat să studieze posibilitatea rezolvării crizei acute de autoritate ierarhică care devenea din ce în ce mai evidentă. Soluția propusă era alegerea unui episcop vicar. Sfântul Sinod, în ședința din 13–14 iunie 2000, potrivit temeiului nr. 3079/2000, hotărăște să delege pe Prea Sfințitul Teofan Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal și Secretar al Sfântului Sinod, să participe la Congresul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada. Constatarea inexistenței unei cancelarii eparhiale funcționale și lipsa de relații a conducerii Arhiepiscopiei cu clerul Eparhiei deveneau tot mai păgubitoare și nu puteau fi remediate decât prin retragerea la pensie a Arhiepiscopului Victorin, prin declararea vacantării scaunului arhiepiscopal și crearea de condiții potrivite pentru alegerea unui nou arhiepiscop. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 4 octombrie 2000, iar mai apoi în cea din 22 februarie 2001 recomandă retragerea IPS Victorin din scaunul de Arhiepiscop la mănăstirea de metanie Putna și numirea Înalt Prea Sfințitului Teofan ca *locum – tenens* al Arhiepiscopiei, căruia îi va urma la scurt timp Înalt Prea Sfințitul Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale. Acestuia din urmă îi va reveni rolul de a organiza Congresul electoral în vederea ocupării scaunului de Arhiepiscop pentru Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America și Canada.

VIII. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Dr. Nicolae Condrea

8.1 Repere biografice

Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nicolae Condrea s-a născut la data de 15 aprilie 1967 din părinții Nicolae și Victoria, amândoi trecuți la Domnul, în orașul Constanța. A urmat școala elementară în orașul natal între anii 1973-1981. Primele două clase de liceu le-a frecventat la Liceul de matematică-fizică din Constanța, după care s-a transferat la Liceul de Metrologie din București de unde a obținut bacalaureatul în 1985. După absolvirea Liceului a trecut prin stagiul militar obligatoriu în anii 1985-1986. Simțind tot mai mult chemarea preoțească și vocația monahală, s-a decis să răspundă acestei chemări și să urmeze acestei vocații. În anul 1988 a fost admis la Facultatea de Teologie Ortodoxă *Andrei Șaguna* din Sibiu, singura de atunci care admitea absolvenți de Liceu. În urma terminării cu succes a cursurilor celor patru ani și-a susținut teza de licență în teologie cu subiectul “Ecleziologia euharistică a Mitropolitului Ioan Zizioulas”. Începând din mai 1993, după susținerea cu succes a examenului de admitere la cursurile de doctorat ale aceleiași Facultăți, Părintele Nicolae urmează până în 1994 cursurile de doctorat sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan, timp în care a pregătit următoarele lucrări de seminar:

- 1) Inconștientul colectiv la C.G. Jung privit din punct de vedere al teologiei morale ortodoxe.
- 2) Cunoșterea de sine după *Scara* Sf. Ioan Sinaitul.
- 3) Jertfa lui Hristos și jertfa credincioșilor după Sf. Chiril al Alexandriei.

Între anii 1992-1994 a fost profesor de religie în București unde se stabilise încă din timpul Liceului. În anul 1994 primește o bursă de studii la Universitatea Marc Bloch din Strasbourg unde urmează studii aprofundate la Facultatea de Teologie Catolică, studii pe care le încheie în iunie 1995. Între 1995-2001 frecventează cursurile de doctorat la aceeași Facultate unde, la 10 noiembrie 2001, își susține teza de doctorat cu subiectul „*Probleme de psihologie la Evagrie Ponticul*” obținând titlul de doctor în teologie. În timpul anilor de studii, pentru a îmbina teoria cu practica, studiul cu slujirea preoțească, s-a hotărât să intre în rândul clerului fiind hirotonit în primăvara anului 1997 diacon și apoi preot celib de către IPS Mitropolit Serafim al Germaniei și Europei Centrale cu binecuvântarea căruia a înființat și a slujit la parohia Nașterea Domnului din Stuttgart, Germania. Au urmat câțiva ani de activitate misionară printre credincioșii români stabiliți în Stuttgart și împrejurimi. Tot în această perioadă, Părintele Nicolae a fost reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române în „Comisia de dialog pentru Integrare Europeană” din cadrul „Conferinței Bisericilor Europene” (Bruxelles). După primirea înaltului titlu academic la încheierea studiilor, Părintele Nicolae s-a întors în țară și, la 18 decembrie 2001, a depus voturile monahale la mănăstirea Radu Vodă din București. De atunci și până la venirea în America a fost secretar patriarhal.

8.2 Alegerea, hirotonia și instalarea

Delegații preoți și mireni la Congresul special electoral al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada, ținut la 9 martie 2002 la parohia Sf. Treime din Troy, Michigan, l-au ales pe Părintele Nicolae Condrea în scaunul vacant de Arhiepiscop. Se încheia atunci un proces care a durat mai mulți ani, proces declanșat odată cu retragerea la pensie și apoi trecerea la cele veșnice a IPS Arhiepiscop Victorin. Cu binecuvântarea PF Patriarh Teoctist, se înființase o Comisie Specială, alcătuită din 6 preoți, pentru aflarea candidaților corespunzători. Au fost menționate multe nume, au fost purtate multe discuții înainte ca să fie reținute două nume: P. Cuv. Protosinghel Nicolae Condrea și P. Cuv. Ierom. Ioan Casian Tunaru. Comisia electorală a propus aceste două nume Consiliului Eparhial convocat în septembrie 2001, Consiliu care a aprobat lucrarea Comisiei și a recomandat convocarea Congresului electoral special pentru alegerea de Arhiepiscop. Congresul a fost condus de IPS Mitropolit Iosif. Cei 109 delegați au ales, după mai multe tururi de scrutin, pe Părintele Nicolae Condrea. În ședința din 13 martie 2002, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a validat, în unanimitate, această alegere și a acordat Părintelui Nicolae rangul de Arhimandrit.

Hirotonirea și instalarea noului Arhiepiscop-ales a avut loc în cadrul celui de-al 71-lea Congres anual al Arhiepiscopiei, găzduit de Parohia Sf. Ioan Botezătorul din Montreal, Canada între 12 și 14 iulie 2002. Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, însoțit de o importantă delegație de

ierarhi, preoți, diaconi și reprezentanți ai presei, a prezidat ceremoniile legate de acest eveniment. Din soborul ierarhilor slujitori la Sf. Liturghie și la hirotonia noului ales au făcut parte: IPS Mitropolit Sotirios al Mitropoliei Ortodoxe Grecești din Canada, IPS Mitropolit Theodosie al Bisericii Ortodoxe din America (OCA), IPS Mitropoliți Teofan al Olteniei, Serafim al Germaniei și Europei Centrale și de Nord, Iosif al Europei Occidentale și Meridionale, IPS Arhiepiscop Nathaniel al Episcopiei Ortodoxe Române din America de sub jurisdicția OCA, PS Episcop Nicholas al Episcopiei Grecești de Detroit, PS Episcop Seraphim de Ottawa (OCA) și PS Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei. Aceștia s-au adăugat preoții Arhiepiscopiei, precum și preoți și diaconi invitați din România, dar și reprezentanți ai altor jurisdicții ortodoxe din America. Prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist cât și a înalților ierarhi, membrii ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și ai Bisericilor Ortodoxe Surori au accentuat importanța acestui eveniment istoric ce a marcat începutul unei noi pagini în istoria Arhiepiscopiei.

8.3 Mutarea Centrului Eparhial de la Detroit la Chicago

Una din prioritățile misionare și administrative ale noului Arhiepiscop a fost aflarea unui Centru Eparhial potrivit. Această idee se discuta deja, dată fiind situația nepotrivită a reședinței IPS Arhiepiscop Victorin din Detroit. După discuții îndelungate și aprinse, cu referire la continuitatea istorică și la viziunea pentru viitor, s-a hotărât mutarea Centrului Eparhial la Chicago. Considerentele cele mai importante avute în vedere în luarea acestei decizii au fost necesitățile spirituale și pastorale ale credincioșilor ortodocși români din Chicago, accesul ușor din toate părțile Arhiepiscopiei la această metropolă, șansa unei mai bune organizări a misiunii și administrației Arhiepiscopiei pornind de la sprijinul comunității locale. La ideea înființării unei noi parohii în Chicago, discutată de Consiliul Eparhial și Congres încă din 2001, s-a adăugat acum necesitatea unui Centru administrativ și misionar al Arhiepiscopiei.

Primele demersuri s-au orientat asupra aflării unui locaș temporar de slujire. Între decembrie 2002 și iunie 2003, acest locaș a fost capela parohiei grecești Sf. Treime din Chicago. În acest timp s-au continuat cercetările pentru aflarea unei proprietăți potrivite împlinirii viziunii pastorale, misionare și administrative a Arhiepiscopiei. La ședința Consiliului Eparhial din februarie 2003 s-a discutat și aprobat începerea negocierilor pentru cumpărarea bisericii prezbiteriene din North Keeler Ave. Cumpărarea acestei biserici nefinalizându-se, s-a continuat căutarea unei alte biserici. Cu ajutorul Domnului a fost găsită proprietatea de pe N. Newland Ave, pe atunci Biserică prezbitariană coreeană. Congresul Arhiepiscopiei din iulie 2003 a hotărât cumpărarea acestei proprietăți ca și Centru Eparhial și nouă Catedrală a Arhiepiscopiei. Au urmat luni de campanie pentru strângere de fonduri și obținerea împrumutului bancar. Parohiile Arhiepiscopiei și mulți credincioși s-au implicat în această acțiune. Trebuie amintit aportul important al Dr. Constantin Izvănariu la realizarea acestui proiect. Pe 9 decembrie 2003 au fost semnate actele de cumpărare a proprietății, astfel că ziua de Crăciun a anului 2003 a fost sărbătorită în locașul propriu.

8.4 Sfințirea Catedralei Sf. Împărați Constantin și Elena, Chicago, iulie 2008

În următorii ani, Catedrala a fost împodobită conform rânduielilor Bisericii Ortodoxe. A fost instalat un iconostas lucrat în România, au fost comandate și instalate trei vitralii reprezentându-i pe sfinții ocrotitori, Sf. Împărați Constantin și Elena, pe Maica Domnului și pe Sfântul Ierarh Nicolae, balconul a fost împodobit cu chipurile sfinților români. În Clădirea Centrului Eparhial au fost amenajate săli de clasă pentru copii, birouri, sală de conferințe, bibliotecă și arhivă. S-a lucrat intens pentru a avea o sală socială mare pentru agape și alte evenimente ale comunității din Chicago și ale Arhiepiscopiei. Evenimentul sfințirii Catedralei a fost pregătit cu grijă, împlinindu-se alte lucrări necesare. Sfințirea Catedralei Sf. Împărați Constantin și Elena a avut loc la încheierea celui de-al 76-a Congres al Arhiepiscopiei, pe data de 6 iulie 2008. Din soborul slujitorilor amintim pe IPS Mitropolit Laurențiu al Ardealului, delegatul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, IPS Mitropolit Christopher al Bisericii Ortodoxe Sârbe din SUA, IPS Mitropolit Nicholas al Mitropoliei Grecești din Detroit,

IPS Arhiepiscop Nicolae, PS Episcop-Vicar Irineu de la Episcopia Ortodoxă Română din America. Au fost prezenți preoții Arhiepiscopiei, delegații la Congres, credincioși ortodocși români din Chicago și alți invitați.

8.5 Evenimente și realizări pastoral-administrative

Se cuvine amintit în primul rând evenimentul hirotoniei Prea Sfințitului Părinte Ioan Casian de Vicina, ca și Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei la Congresul din iulie 2006. Apoi, proiectul revizuirii Statutului Arhiepiscopiei, demers important ce a constituit o preocupare a Consiliului Eparhial timp de mai mulți ani. Deja la Congresul Arhiepiscopiei din 2003 s-a decis constituirea unei comisii care să lucreze la un proiect de nou Statut. Principalul responsabil al acestui proiect a fost Pr. Nicholas Apostola, secretar eparhial pentru mulți ani. Statutul în vigoare al Arhiepiscopiei era cel adoptat odată cu venirea primul episcop român în America, PS Policarp Morușca. De-a lungul anilor, Statutul lui Policarp a fost amendat la mai multe Congrese. Era absolut necesar redactarea unui nou Statut care să respecte spiritul celui vechi, dar și să reflecte necesitățile misionare, pastorale și administrative ale Arhiepiscopiei anilor 2000.

La Congresul din 2005 de la Boian/Edmonton, Alberta a fost prezentat și discutat proiectul de nou Statut. Observațiile au fost luate în considerare și, la Congresul din anul următor, 2006, proiectul a fost rediscutat capitol cu capitol și aprobat. Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în ședința din 13 februarie 2007, noul Statut al Arhiepiscopiei, numită acum „Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi”. Schimbarea numelui a fost justificată de necesitatea precizării exacte a jurisdicției Arhiepiscopiei asupra celor două continente americane. Statutul în întregime folosește limbajul potrivit noilor realități pastoral-misionare și aduce precizările necesare pentru organizarea administrativă a Arhiepiscopiei.

Proiectele Arhiepiscopiei se desfășoară pe mai multe planuri:

- pastoral – misionar
- administrativ
- catehetic
- inter-ortodox și ecumenic

Principalul aspect al desfășurării activității Arhiepiscopiei este cel **pastoral-misionar**. Acesta se referă la organizarea misiunii către românii ortodocși din America, către urmașii primilor imigranți români de acum mai bine de 100 de ani, acum aflați la a 3-a sau a 4-a generație și la toți cei care se afiliază Arhiepiscopiei noastre prin căsătorie sau convertire. În plan practic, această misiune se împlinește prin continuarea misiunii parohiilor vechi și organizarea de parohii noi pentru imigranții români ajunși în ultimii ani pe continentele nord și sud american. Vizitele pastorale ale ierarhilor includ slujbele rânduite ale Bisericii, dar și întâlniri cu Consiliile parohiale și alți responsabili ai parohiilor. Nivelul următor al organizării este cel al Protopopiatului. Conform noului Statut, preoții și delegații parohiilor se întâlnesc, odată la doi ani, în Adunarea de Protopopiat pentru a discuta problemele parohiilor. Congresul bianual este forul suprem de discuție și luare a deciziilor privind activitatea pastoral misionară a Arhiepiscopiei. La acest plan misionar trebuie amintită o inițiativă la nivel universitar din ultimii ani, anume „Simpozionul de Spiritualitate ortodoxă românească”, adresat studenților și cadrelor universitare ne-ortodocși. Este misiunea pe care înțelegem să o împlinim în Universitățile americane prin prezentarea spiritualității și tradițiilor ortodoxe și românești.

Planul **administrativ** se referă la buna organizare a parohiilor și a organizațiilor auxiliare. Toate parohiile lucrează la verificarea documentelor necesare pentru buna funcționare a parohiei și trimiterea acestor documente la Centrul Eparhial.

Planul **catehetic** se referă la catehizarea copiilor și a tinerilor în mod special, dar și a adulților la modul general. Fiecare parohie are o Școală de duminică pentru copii, activități catehetice pentru

tineri, ore de studiu biblic pentru adulți. La nivelul Arhiepiscopiei se organizează tabere cu tematică religioasă pentru copii și tineri.

Planul **inter-ortodox și ecumenic** se referă la prezența Arhiepiscopiei în diversele organisme inter-ortodoxe și inter-creștine. Arhiepiscopia noastră este membră fondatoare a „Conferinței Episcopilor Ortodocși Canonici din America” (SCOBA) din 1961. IPS Arhiepiscop Nicolae și PS Episcop Vicar Ioan Casian fac parte din „Conferința Canadiană a Episcopilor Ortodocși”. Cei doi ierarhi sunt membri ai Adunării Episcopilor Ortodocși Canonici din America de Nord și Centrală, organizație apărută ca urmare a hotărârilor celei de a patra Conferințe Pan-ortodoxe Pre-sinodale care a avut loc la Centrul Ortodox al Patriarhiei Ecumenice din Chambesy, Elveția, între 6-12 iunie 2009. În această Adunare, pe lângă reprezentarea românilor ortodocși din SUA, IPS Nicolae ocupă și poziția de președinte al Comitetului pentru Planificare Canonică Regională. IPS Arhiepiscop Nicolae este membru în Comisia de dialog cu episcopii romano-catolici din Canada. Această reprezentare se referă la organizarea de întâlniri la respectivele niveluri, dar și de activități inter-ortodoxe și inter-creștine.

IX. Prea Sfințitul Episcop-Vicar Ioan Casian de Vicina

9.1 Reper biografice

Prea Sfințitul Ioan Casian de Vicina s-a născut la 20 februarie 1969 în orașul Comănești, județul Bacău, din părinții preotul Ioan și preoteasa Mariana purtând din botez numele Livius - Ionel. A urmat școala elementară și liceul industrial clasa matematică-fizică în orașul natal între 1975-1983, respectiv 1983-1987. Între 1989-1993 a fost student al Facultății de Teologie Andrei Șaguna din Sibiu secția Teologie Pastorală, absolvind cu teza de licență în drept canonic “Iconomia în Biserica Ortodoxă” sub îndrumarea Prof. Dr. Ioan Floca. Tot în timpul anilor de studiu intră în contact cu curentele de reînnoire ale vieții spirituale și teologice al căror reprezentant atunci era Prea Sfințitul Episcop-Vicar Serafim Joantă. Între 1993-1995 se află în mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul (Ierusalim) unde primește primele elemente de formare monastică. În același timp urmează cursuri de greacă veche la Institutul Pontifical Flagelazione (Ierusalim), de franceză la Institutul de limbă și cultură franceză Alliance française (Ierusalim) și de inițiere în tehnica picturii și restaurării de icoane. În 1995 primește tundera ca rasofoar cu binecuvântarea IPS Mitropolit Serafim al Germaniei, Europei Centrale și de Nord. Între 1995-1998, printr-o bursă de excelență primită din partea unui grup de 20 de mănăstiri catolice, urmează cursurile Universității Pontificale Sf. Anselm de Canterbury (Roma) - Facultatea de Istorie și Spiritualitate monastică și Patristică și Institutul Pontifical Oriental, Specialitatea Istorie, Artă și limbi clasice (greaca și latina veche) absolvind cu lucrarea “Drumul spre libertate: un studiu al comentariului asupra rugăciunii Tatăl nostru al Sfântului Maxim Mărturisitorul”, profesori coordonatori fiind Jeremy Driscoll și Maciej Bielawski. Tot în acest timp face mai multe stagii în câteva mănăstiri din Europa: mănăstirea benedictină Înălțarea Sfintei Cruci (Chevetogne, Belgia), mănăstirea benedictină Sfântul Dominic de Silos (Burgos, Spania) și comunitatea monastică din Bose (Italia). Pe timpul studiilor frecventează parohia românească Sfântul Ioan Casian (Roma), nou înființată, ajutând strana bisericii.

La sfârșitul studiilor, la chemarea IPS Mitropolit Iosif al Europei Occidentale și Meridionale vine la Paris unde împlinește funcția de secretar administrativ până în anul 2002. În aceeași perioadă conduce corala parohiei Sfânta Paraschiva – Sfânta Genoveva (Paris) cu care va susține mai multe concerte la Amiens, Paris (Catedrala Notre-Dame, Catedrala greacă), UNESCO, Neuilly. Este redactor - traducător al revistei Sfântul Ioan Casian. Pe data de 23 iunie este hirotonit diacon, iar apoi pe 24 iunie 2001 preot pe seama Mănăstirii Înălțarea Sfintei Cruci (Malvialle, Franța). La 1 noiembrie 2001 primește tundera în monahism (schima mică) pe seama aceleiași mănăstiri. Face un stagiul scurt în mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul (Maldon, Essex, Anglia). Între anii 2002-2003 este preot paroh la parohia Sf. Iosif din Bordeaux unde ține mai multe conferințe cu tema “Sărbătorile

mari din cursul anului bisericesc în Biserica Ortodoxă” în cadrul Asociației de artă creștină și iconografie “Ogivky” și un atelier biblic pe marginea mai multor texte biblice. Din aprilie 2003 până în iunie 2006 este preot paroh la parohia română Sf. Nicolae din New York (USA). Este redactor al revistei parohiale Sf. Nicolae. Ține o serie de conferințe și cateheze cu tematică inspirată din Evangheliile Postului mare (Postul și semnificațiile lui, Ortodoxia, Rugăciunea, Despre Sfânta Cruce, Etapele vieții spirituale). Este responsabil al Așezământului monahal Sf. Dimitrie cel Nou din Basarabi (Middletown, New York) continuând lucrarea de dezvoltare a acestui așezământ în direcția unui centru mănăstiresc și comunitar începută deja de Arhim. Mitrofor Dr. Vasile Vasilachi împreună cu Parohia Sf. Nicolae din New York. Organizează o cameră memorială în cinstea Arhim. Vasile Vasilachi, ctitor al acestui așezământ și începe construcția bisericii mănăstirii. Inițiază o tabără de vară cu tematică creștină pentru copiii din zona metropolitană a New York-ului, a estului SUA și Canadei între 2004-2007. În 2004 primește titlul de protosinghel.

9.2 Alegerea, hirotonia și instalarea Prea Sfințitului Ioan Casian de Vicina

La propunerea IPS Arhiepiscop Nicolae și cu aprobarea Consiliului Eparhial, Părintele Protosinghel Ioan Casian este propus pentru funcția de Episcop – Vicar. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința din 2 martie 2006, îl alege pe Părintele Ioan Casian Tunaru în funcția de Episcop – Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada cu titlul “de Vicina”. Pe data de 2 iulie 2006, cu ocazia Congresului Arhiepiscopiei, este hirotonit în Catedrala cu hramul Sf. Împărați Constantin și Elena din Chicago. Au participat la hirotonie IPS Mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, IPS Arhiepiscop Nicolae și PS Episcop – Vicar Siluan Masilianul din partea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Din partea celorlalte jurisdicții din America de Nord au luat parte IPS Mitropolit Christofor al Bisericii Ortodoxe Sârbe în America de Nord și de Sud, IPS Mitropolit Nicholas al Mitropoliei Ortodoxe Grecești de Detroit și PS Peter de Cleveland al Bisericii Ortodoxe Ruse din afara frontierelor. Instalarea și intronizarea s-au făcut duminică 9 iulie 2006 la Mănăstirea Sfântul Dimitrie cel Nou din Basarabi (Middletown, New York) în prezența IPS Mitropolit Iosif și IPS Arhiepiscop Nicolae. De atunci până astăzi și-a desfășurat activitatea pastoral-misionară în special în cadrul parohiilor românești de pe coasta de est a SUA și Canadei. Continuă construcția noii biserici la Așezământul monahal Sfântul Dimitrie cel Nou din Basarabi (Middletown) și proiectul pictării icoanelor pentru parohia Sfântul Nicolae din New York. A ținut mai multe conferințe: în cadrul parohiei Sfântul Ioan cel Milostiv (Toronto), trei conferințe inspirate din gândirea Sfântului Siluan – “Sf. Siluan Athonitul în gândirea creștin ortodoxă”, “Sf. Siluan și lucrarea frângerii inimii”, “Smerenie și dragoste în gândirea Sfântului Siluan Athonitul și reflectarea ei în tradiția liturgică și iconografică”; în cadrul Universității Columbia și a Union Theological Seminary (New York) conferința “Misiunea istoricului în Biserică”; în cadrul Simpozionului Anual Organizat de Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi susține mai multe conferințe, între care și “Omilia Sfântul Ioan Gură de Aur la Schimbarea la Față. Analiză structurală, sens și însemnătate”. În cadrul Universității McGill (Montreal) susține conferința “Aspecte contemporane ale vieții și organizării Bisericii Ortodoxe”, iar la Simpozionul consacrat personalității Arhim. Vasile Vasilachi conferința “Întreita iubire de Dumnezeu, Biserică și neam - Arhim. Vasile Vasilachi – un crez de viață”.

X. Relația Arhiepiscopiei Ortodoxe Române cu Biserica Mamă

Dacă în anii interbelici și după relațiile dintre Episcopia Ortodoxă Română din America și Canada cu Biserica Mamă erau doar sporadice, schimb de telegrame și scrisori irenice ocazionale, odată cu instalarea IPS Arhiepiscop Victorin acestea vor lua o nouă turnură, vizitele ierarhilor Bisericii Mamă fiind mai prezente, la diferite ocazii din viața credincioșilor Arhiepiscopiei noastre, după cum vom vedea. În iunie 1976 sosesc în delegație sinodală Mitropolitul Teoctist al Olteniei, Mitropolitul Nicolae al Banatului, episcopul Vasile al Oradei și pr. Nițșor Cazacu, secretarul de

cabinet al Patriarhului Iustinian. Participă la hramul noii biserici din Troy, Michigan, după care merg la Montreal, unde deasemenea participă la hramul Bisericii Sf. Ioan Botezătorul, din 18 iunie 1976. Era în ajunul pregătirilor Jocurilor Olimpice de la Montreal și, după primirea cordială de la primăria orașului, la Camera Comunelor din orașul Montreal, capitala provinciei Quebec și la prim-ministrul Canadei, Pierre Elliot Trudeau, Mitropolitul Teoctist a primit aprobarea de la primarul orașului Montreal, Jean Drapeau, de a binecuvânta Stadionul și Satul Olimpic. Pe acest Stadion Nadia Comăneci a devenit “regina jocurilor olimpice”.

Continuând firul relațiilor dintre Eparhia din America și Canada și Biserica Ortodoxă Română, în mai 1978, din nou o delegație a Bisericii Mamă participă la “Sfințirea Mare” a Bisericii Sf. Ioan Botezătorul din Montreal. În prealabil episcopul Vasile al Oradei a hirotonit preot pe tânărul teolog Ioan Ioniță de la Chicago. În fruntea delegației se afla Mitropolitul Teoctist al Moldovei și Sucevei, însoțit de Mitropolitul Nicolae al Banatului, episcopul Vasile al Oradei și Prof. Aurel Jivi de la Institutul Teologic din Sibiu. Profundă și vie amintire a lăsat acest moment, 14 mai 1978, când primarul orașului Montreal, împreună cu doamna, au trecut prin Sf. Altar. La ieșire au exclamat: “quelle belle eglise”, iar credincioșii, cei mai mulți, văzând pentru prima dată o sfințire de biserică tradițională, se mirau și se întrebau dacă sunt în cer sau pe pământ. Anul 1979, an jubiliar pentru Arhiepiscopia Ortodoxă Română de pe continentul nord american, 50 de ani de la fondarea ei, avea să aducă pentru prima dată, în lumea nouă, pe însuși Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe Prea Fericirea Sa Dr. Iustin Moiescu, împreună cu o impozantă delegație de ierarhi, preoți și diaconi. La Detroit, Windsor, Hamilton și Montreal, Patriarhul Iustin a fost primit cu multă căldură românească de credincioșii Arhiepiscopiei noastre și nu numai. Patriarhul Iustin a săvârșit Sf. Liturghie la Detroit și la Montreal, fiind primit în vizită de curtoazie de premierul Quebecului, René Leveque, de guvernatorul Canadei, Ed. Schreyer, iar în Statele Unite de președintele Jimmy Carter. Din nou relațiile bune și trainice dintre Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America și Canada și Biserica Mamă au adus rezultate pozitive și la alt nivel decât cel strict bisericesc.

Vizitele ierarhilor, a profesorilor de teologie și a unor preoți cu răspundere în administrația patriarhală au continuat și în ultimele decade ale secolului trecut, ultima vizită fiind cea a Mitropolitului Moldovei și Bucovinei, Daniel, care a luat parte, la invitația comunității Sf. Ioan Botezătorul din Montreal, la cea de a 25-a aniversare, din luna mai 1999. Mitropolitul Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române de astăzi, a vizitat orașele Montreal, Quebec City, Ottawa, capitala Canadei, s-a întreținut cu Arhiepiscopul Montrealului, cardinalul Jean Claude Turcotte și a împărtășit credincioșilor români binecuvântările Bisericii Mamă. În septembrie 1999 se consemnează vizita IPS Mitropolit Iosif al Europei Centrale și Meridionale la parohiile din Troy și Cleveland.

Mileniul al 3-lea, secolul al 21-lea se arată și mai promițător în păstrarea relațiilor dintre Biserica Mamă și Eparhia noastră din cele două Americi. După trecerea la cele veșnice a vrednicului de pomenire, Arhiepiscopul Victorin, în anul 2002, a fost ales, hirotonit și intronizat noul Arhiepiscop Nicolae Condrea. La bucuria clerului și credincioșilor Arhiepiscopiei noastre din America și Canada, a luat parte Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist în fruntea unei impunătoare delegații de ierarhi, preoți și diaconi la care s-au adăugat alți ierarhi, preoți și diaconi de pe continent. Un sobor de 10 ierarhi, patriarh, mitropoliți și episcopi au exclamat împreună cu mulțimea de credincioși: “Vrednic este”, hirotonind și intronizând pe noul Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada. Și la hirotonia PS Ioan Casian de la Chicago din iulie 2006 au participat ierarhi români, respectiv IPS Mitropolit Iosif și PS Episcop Vicar Siluan, ambii din Franța. În decembrie 2007, IPS Mitropolit Serafim al Germaniei și Europei Centrale a vizitat parohia Sf. Nicolae din New York și Centrul Eparhial din Chicago. Mitropolitul Ardealului, IPS Laurențiu a fost reprezentantul PF Patriarh Daniel la sfințirea Catedralei Sf. Împărați Constantin și Elena din Chicago, în iulie 2008.

Dar relațiile cu Biserica Mamă se referă și la participările ierarhilor Arhiepiscopiei noastre la ședințele Sf. Sinod și la evenimente semnificative din viața Bisericii Ortodoxe Române. Schimbările din 1990 au oferit IPS Arhiepiscop Victorin posibilitatea să participe în mod mai regulat la sesiunile Sf. Sinod. În 1995, IPS Victorin a participat la aniversările Patriarhiei Române, 110 ani de autocefalie și 70 de ani de la ridicarea la rangul de Patriarhie, împreună cu o delegație a Arhiepiscopiei noastre. În octombrie 1999, IPS Victorin a participat la hramul Catedralei Patriarhale din București, Sf. Cuvios Dimitrie cel Nou.

IPS Arhiepiscop Nicolae și PS Episcop Vicar Ioan Casian participă regulat la ședințele Sf. Sinod. În octombrie 2005, IPS Nicolae a participat la aniversările Patriarhiei Române, 120 de autocefalie și 80 de ani de Patriarhie. Serbările de atunci au fost luminate și de prezența Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu. Împreună cei doi ierarhi ai Arhiepiscopiei au participat la evenimentele legate de alegerea și intronizarea celui de-al șaselea Patriarh al BOR, PF Părinte Daniel, în septembrie 2007. IPS Nicolae a participat și la sărbătoarea resfințirii Catedralei Patriarhale din București în octombrie 2008.

Dacă la început și până în anii 70-80 ai secolului trecut, relațiile dintre Arhiepiscopia noastră și Biserica Mamă au fost mai rare și timide, după anii '90, după schimbările survenite în România, legăturile dintre cele două entități au intrat pe făgașul lor firesc, natural, așa cum prevede rânduiala canonică a Bisericii Ortodoxe Universale și a Bisericii noastre Mamă. Trebuie menționat și subliniat faptul că în ultimii 37 de ani, Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi, în relațiile ei cu Biserica Ortodoxă Română, s-a prevalat de decretul de autonomie cu decizia nr.14079 din 12 decembrie 1974, care a asigurat și asigură autonomie totală.

XI. Situația românilor din America de Sud

11.1 Primele semne ale prezenței românești

În jurisdicția canonică a Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din cele două Americi se află și două parohii ortodoxe românești din America de Sud. Prima știre despre prezența unui preot ortodox român în America de Sud este din anul 1933 când Patriarhul Miron Cristea a trimis în Argentina pe Pr. Mihai Petrovici pentru a vedea situația românilor ortodocși de acolo. Raportul făcut, publicat în ziarul Universul, din 5 decembrie 1933, arăta că în Argentina trăiau aproximativ 30.000 de români. Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat în ședința sa din 12 iulie 1950 autonomia „Episcopiei autonome a românilor din America de Nord și de Sud”, reconfirmată prin Decizia Sinodală de autonomie nr. 14079 din 12 decembrie 1974, când s-a aprobat și hotărârea Congresului Episcopiei de ridicarea acesteia la rangul de Arhiepiscopie (21 iulie 1973). Prin această Decizie Sinodală de autonomie se reinnoiește și Statutul Episcopiei cu unele prevederi, printre care: „Teritoriul jurisdicțional al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America... cuprinde Statele Unite ale Americii, Canada, America de Sud și Aria Pacificului”.

11.2 Prima parohie românească din America de Sud - Caracas, Venezuela

Primele semne ale prezenței românești în Venezuela înainte de primul război mondial sunt sporadice. Ele au continuat în perioada interbelică, accentuându-se printr-o prezență consistentă între anii 1950-1960. Atunci au venit ca refugiați politici printre alții, domnii Corneliu Popescu și Gheorghe Balosin. Parohia ortodoxă română Sf. Împărați Constantin și Elena s-a înființat în 1968 la inițiativa preotului Costică Popa. Aici s-a ridicat prin strădania preotului paroh și a credincioșilor o biserică de lemn în stil maramureșean care a fost sfințită în luna noiembrie 1999 de către vrednicul de pomenire Patriarhul Teoctist al României. Biserica parohială reflectă o îmbinare a elementelor bizantine cu cele stilistice occidentale. Semnificativ pe plan religios este aici echilibrul realizat între tradiție și modernitate. Această biserică poate fi considerată o efigie a Ortodoxiei românești, „o frumoasă exprimare a permanenței în timp”. Un loc deosebit îl ocupă în spațiul iconografic din biserică icoana *Virgen de Coromoto*, patroana Venezuelei. Un liant spiritual al comunității creștine

din Caracas îl reprezintă Conferința Bisericilor Istorice care cuprinde cele 3 mari confesiuni: Catolică, Ortodoxă și Protestantă. Menționăm următoarele biserici membre, alături de Biserica Catolică și Biserica Ortodoxă Română: Antiohiană, Armeană, Maronită, Melchită, Greacă, Luterană, Prezbiteriană, Siriană, Coptă. Parohia română face parte de la început din această organizație ecumenică.

Pe data de 8 martie 2007 părintele Vasile Lungeanu a fost numit preot paroh. În data de 15 noiembrie 2009 s-au aniversat 10 ani de la sfințirea Bisericii cu participarea unor personalități politice, diplomatice, ecleziastice și culturale. Pe data de 9 martie 2010 biserica a intrat în patrimoniul național al Venezuelei, fiind deschisă oficial ca un muzeu de artă. Principalele preocupări de perspectivă sunt: construirea Casei Culturale Române și un parc al prieteniei româno-venezuelene.

Conform statisticilor, pe întreg teritoriul Venezuelei sunt stabiliți aprox. 10.000 de persoane de origine română. Centrele urbane unde se întâlnesc comunități românești sunt Caracas, Porto la Cruz, Macaray, Macaraibo și Puerto Ordaz. În Caracas, după statisticile oficiale, sunt în jur de 500 de emigranți români, majoritatea de religie ortodoxă.

11.3 Parohia Sf. Andrei din Buenos Aires, Argentina

În Argentina sunt stabilite aprox. 10.000 de persoane de origine română, majoritatea fiind concentrate în Buenos Aires, iar în grupuri mai mici în Mendoza, La Plata, Cordoba și Rosario. Imediat după cel de-al doilea Război Mondial au venit în Argentina mulți români ortodocși, unii dintre ei erau foști legionari, printre care și un preot, Părintele Palaghiță, care a pus bazele unei biserici românești. După moartea lui au mai fost câțiva preoți misionari. Un grup de intelectuali din noua emigrație a luat inițiativa constituirii Asociației Comunității Românilor din Argentina. Asociația a fost înscrisă la autoritățile argentinene la data de 28 octombrie 2000. Cu ocazia sărbătorii Nașterii Domnului din anul 2000, Pr. Mircea Alexă Uță, consilier patriarhal la sectorul Comunități Externe al Patriarhiei Române, vizitează comunitatea română din Buenos Aires și cere ajutorul IPS Gennadios Chrysoulakis, Arhiepiscop și Mitropolit grec de Buenos Aires, în vederea înființării unei parohii românești la Buenos Aires. La data de 27 iunie 2003 Patriarhia Română a emis un document (temei nr. 2625/2003) în care se arată că, la solicitarea credincioșilor ortodocși români din Argentina, s-a constituit Parohia Ortodoxă Română din Buenos Aires, bucurându-se de toate drepturile prevăzute de sfintele canoane și de legislația Bisericii Ortodoxe Române. Această parohie se află în legătură spirituală și canonică cu Patriarhia Română prin Arhiepiscopia Ortodoxă Română din cele două Americi. În ianuarie 2010 a fost recunoscută înscrierea oficială a Asociației Creștin Ortodoxe Române și a Cultului Creștin Ortodox Român în Registrul Național al Cultelor din Argentina.

XII. Înființarea Mitropoliei Ortodoxe Române a celor două Americi și a Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei

Între 1-3 iulie 2016 a avut loc al 80-lea Congres al Arhiepiscopiei la parohia Învierea Domnului din Hamilton, Ontario, Canada. Congresul a adoptat hotărâri istorice pentru organizarea românilor ortodocși din cele două Americi, respectiv:

- a. Propunerea de înființare a *Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei*, cu sediul la St-Hubert/Montreal, Quebec, Canada;
- b. Propunerea de înființare a *Mitropoliei Ortodoxe Române a celor două Americi*, care să cuprindă cele două eparhii: *Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Statelor Unite ale Americii* și *Episcopia Ortodoxă Română a Canadei*;
- c. Proiectul de *Statut al Mitropoliei Ortodoxe Române a celor două Americi*, redactat cu respectarea prevederilor canonice, statutare și regulamentare, precum și a legislației americane specifice;

- d. Proiectul de *Statut al Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei*, redactat cu respectarea prevederilor canonice, statutare și regulamentare, precum și a legislației canadiene specifice.
- e. Propunerea de ridicare la demnitatea de *Mitropolit* a Arhiepiscopului ortodox român al celor două Americi și nominalizarea PS Episcop Vicar Ioan Casian de Vicina pentru slujirea de Episcop al *Episcopiei Ortodoxe Române a Canadei*.

Aceste hotărâri ale Congresului de la Hamilton au fost confirmate de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 28-29 octombrie 2016. Ceremonia de ridicare la demnitatea de Mitropolit a Arhiepiscopului ortodox român al celor două Americi a avut loc în Catedrala Patriarhală din București în data 30 octombrie 2016. Ceremoniile de intronizare a noului Mitropolit și a Episcopului ortodox român al Canadei au avut loc pe 30 aprilie 2017 la Chicago, respectiv 7 mai 2017 la Montreal.

¹ Protopop Vicar Ioan Bugariu, *1929-1979 Episcopia (Arhiepiscopia) Misionară Ortodoxă Română din America și Canada la Aniversarea de 50 de ani* în Calendarul Credința, Editat de Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din America și Canada, 1979, p. 75.

² Episcopul Policarp, *Episcopia Misionară și românii din America*, în B.O.R., 1940, nr. 7-8, p. 538, 550.

³ Cuvânt la hirotonia întru arhiereu.

⁴ Arhiva MAE, Fond Washington, vol. 94.

⁵ Idem, Memoriul ministrului Radu Irimescu către Patriarhul Nicodim, 26 iulie 1940.

⁶ Arhiva Sf. Sinod, Dosar 594/1946, Adresa protopopului Glicherie Moraru către Patriarhul Nicodim, 18 septembrie 1946.

⁷ Idem, Dosar 594/1946.

⁸ Idem, Dosar 594/1946, Glicherie Moraru către Patriarhul Nicodim, 25 noiembrie 1946.

⁹ Idem, Dosar 610/1947.

¹⁰ Idem, Dosar 326/1965.

¹¹ Idem, Dosar 28bis/1950.

¹² Jerome Newville, *Congresul Bisericesc 1966 al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America*, Almanahul Credința (1967), p. 211 – 212.

¹³ Adresa Patriarhiei Române nr. 10728/1974:

„ÎNALT PREA SFINȚIA VOASTRĂ:

Cu frățescă dragoste, Vă aducem la cunoștință că, în ședința sa de lucru din 12 Decembrie 1974, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a luat în examinare adresa Înalt Prea Sfinției Voastre cu No. 219/1973, în legătură cu hotărârea Congresului anual al acelei Arhiepiscopii, din 21 Iulie 1973, privind ridicarea Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America la rangul de Arhiepiscopie.

Ținând seama că această hotărâre a fost luată de Congresul Bisericesc, în raport cu necesitățile izvorâte din însăși viața religioasă a Eparhiei și ca urmare a hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 11 Iunie 1973, prin care s-a acordat Î. P. S. Victorin rangul de Arhiepiscop.

Având în vedere rânduieile canonice și practica îndătinată în Bisericile Ortodoxe cu privire la organizarea administrativă a Eparhiilor, corespunzător rangului pe care îl au conducătorii acestora;

În urma discuțiilor care au avut loc și a explicațiilor date de Prea Fericitul Patriarh Justinian asupra problemei în cauză, la propunerea Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod a hotărât:

-- la act de hotărârea Congresului Bisericesc Anual al Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America, ținut la 21 Iulie 1973 și aprobă ridicarea acelei Episcopii la rangul de Arhiepiscopie, cu titulatura oficială: „Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română în America”.

-- Recomandă Congresului Bisericesc al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America să procedeze la modificarea Statutului pentru organizarea acelei Arhiepiscopii, în care poate să se prevadă și înființarea unui post de Episcop-Vicar.

Totodată, în aceeași ședință, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a luat în examinare adresa Înalt Prea Sfinției Voastre cu No. 163/1973 și referatul din 10 Decembrie 1974 al P.C. Arhim. Bartolomeu Valeriu Anania, privind problema autonomiei Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America.

Sfântul Sinod Plenar, constatând că este necesar să fie întregită și reformulată hotărârea Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române din 12 Iulie 1950, care a definit la vremea respectivă statutul autonomiei Episcopiei Misionare Ortodoxe Române în America, astfel ca acea hotărâre să corespundă structurii Eparhiei care a fost ridicată la rang de Arhiepiscopie;

Luând în considerație propunerile Înalt Prea Sfinției Voastre din adresa No. 163/1973 și cele din referatul din 10 Decembrie 1974, al P. C. Arhim. Bartolomeu Valeriu Anania;

La propunerea Comisiei canonică, juridică și pentru disciplină, Sfântul Sinod a hotărât:

-- Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română în America este și rămâne o eparhie autonomă.

-- Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în baza hotărârii Sinodului Permanent din 12 iulie 1950 și pe temeiul adresei No. 163 din 8 iunie 1973, a Î. P. S. Arhiepiscop Victorin, recunoaște și reînnoiește acest Statut de autonomie, după cum urmează:

1. Teritoriul jurisdicțional al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America asupra parohiilor ortodoxe cu enoriași de origine română -- sau afiliați prin credință religioasă ori rudenie -- cuprinde Statele Unite ale Americii, Canada, America de Sud și Aria Pacificului.

2. Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română în America se conduce după statute și regulamente proprii, fără nici un amestec din afară, având a păstra legături canonice, dogmatice și spirituale cu Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române -- de la care primește Sfântul și Marele Mir -- în conformitate cu sfințele canoane și cu structura ierarhică a Bisericii Ortodoxe de Răsărit.

3. Arhiepiscopul este ales de către Congresul Bisericesc al acelei eparhii, alcătuit din delegații clerici și mireni ai parohiilor, în conformitate cu prevederile Statutului Arhiepiscopiei, precum și cu legile Statelor Unite ale Americii, pe teritoriul cărora Arhiepiscopia își are sediul central.

4. Congresul Bisericesc local este autoritatea care propune Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române confirmarea alegerii, precum și ridicarea noului ales la treapta arhieriei, în cazul că acesta nu o are.

5. Autoritatea spirituală a Arhiepiscopului derivă din aceea a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care îi acordă investitura prin Gramata Patriarhală, în cadru public și solemn.

6. Arhiepiscopul, împreună cu organele legislative, executive și disciplinare ale Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America, își conduc eparhia în mod de sine stătător, având dreptul și libertatea de a rândui preoți, protopopi, consilieri și funcționari, de a acorda distincții și ranguri bisericești, de a aplica sancțiuni disciplinare, de a avea o administrație economică și financiară proprie, de a edita pe seama eparhiei reviste, ziare, buletine, almanahuri, cărți de cult și educație religioasă, de a supraveghea și îndruma întreaga activitate bisericească și culturală a parohiilor.

7. Arhiepiscopul este membru de drept al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, cu drept de vot asupra problemelor care privesc eparhia sa. Pozițiile sau deciziile Sfântului Sinod cu privire la relațiile dintre Biserica Ortodoxă Română și Statul Român nu sunt obligatorii pentru Arhiepiscopul Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America și nici pentru preoții și credincioșii de sub jurisdicția sa, aceștia trăind în țări cu sisteme politice și sociale diferite de acelea ale României.

8. Parohiile Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America sunt proprietățile de drept și de fapt ale bunurilor mobile și imobile pe care le dețin, având a le administra în conformitate cu Statutul Arhiepiscopiei și cu legile statelor respective. Patriarhia Română nu revendică drepturi mobiliare sau imobiliare asupra parohiilor de pe teritoriul jurisdicțional al Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America.

9. Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română în America se bucură de dreptul de a stabili și întreține relații interortodoxe, intercreștine și ecumeniste cu organizațiile religioase de pe teritoriul ei jurisdicțional, având a respecta învățătura dogmatică și rânduielile canonice ale Sfintei Biserici Ortodoxe de Răsărit. Arhiepiscopul ei este singurul ierarh investit cu autoritatea de a o reprezenta canonic și legal.

10. În sprijinul activității sale de conducător, Arhiepiscopul poate avea un Episcop-Vicar. Acesta se bucură de dreptul de cinstire potrivit rangului său și este, ca și Arhiepiscopul, membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Episcopul Vicar în devenire este recomandat de către Arhiepiscop, în înțelegere cu Consiliul eparhial. Procedura confirmării și ridicării lui la treapta de arhieru este aceeași ca cea prevăzută pentru arhiepiscop, cu deosebirea că instalarea lui se face de către Arhiepiscop.

-- Recomandă ca la amendarea Statutului Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române în America să se țină seama de cele de mai sus.

Aducând la cunoștința Înalț Prea Sfinției Voastre cele de mai sus, pentru cele de urmare, Vă îmbrățișăm frățește în Domnul nostru Iisus Hristos.

Președintele Sfântului Sinod † JUSTINIAN, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Secretarul Sfântului Sinod † Episcop ANTONIE PLOEȘTEANUL, Vicar Patriarhal.

¹⁴ Pr. Nicholas Apostola, *Amintindu-l pe Arhiepiscopul Victorin*, Almanahul Credința 2002, p. 105–108.

¹⁵ Arhim. Mitrof. Dr. Vasile Vasilachi, *În prezența lui Hristos*, Almanahul Credința (1996), p. 70.